

این برنامه نیازمند فضا و امکانات است

تشریح برنامه‌ی درسی تربیت‌بدنی پایه‌ی چهارم منطبق با راهنمای تدریس

طیبه ارشاد

کارشناس گروه تربیت‌بدنی
دفتر تألیف کتاب‌های درسی
ابتدایی و متوسطه‌ی نظری

اشاره

هم‌سوسازی برنامه‌های درسی تربیت‌بدنی با برنامه‌ی درسی ملی هم‌چون سایر دروس، در سال جاری نیز به حرکت خود ادامه خواهد داد. با وجود تلاش‌ها برای ارتقای فعالیت‌های جسمی و کیفیت‌بخشی به برنامه‌های تربیت‌بدنی، آنچه نتیجه‌ی هفتاد سال حضور ورزش در مدرسه‌های کشور است، نیاز به بازنگری و رفع مشکلات و حرکت به سوی تحقق اهداف این درس را ضروری نشان می‌دهد. در این راستا و برای تبیین برنامه و توضیح اهداف عملیاتی درس تربیت‌بدنی پایه‌ی چهارم به شرح مهم محورهای تألیف و طراحی این بخش پرداخته‌ایم.

دو و میدانی ارائه می‌شود که بیشترین سهم بازی‌ها را بازی طناب‌زنی به خود اختصاص داده است.

برنامه‌ی درسی تربیت‌بدنی، شنا یا فوتبال، انتخابی یا...

اگر از برنامه‌ی درسی سال سوم ابتدایی شروع کنیم، خواهیم دید آموزش اختصاصی شنا در پایه‌ی سوم در بخش انتخابی برنامه و به صورت نیمه‌تجویزی ارائه شد تا مدرسی که امکان اجرای آن را دارند از این برنامه استفاده کنند. بنابراین، در پایه‌ی چهارم نیز هم‌چون پایه‌های قبل تمرکز اصلی برنامه بر محتوای کتاب راهنمای تدریس تربیت‌بدنی دوره‌ی ابتدایی است و کتاب ضمیمه در راستای برنامه و در جهت غنی‌سازی برنامه‌ی قبل و عملیاتی کردن تأکیدهای برنامه‌ی درسی ملی با محوریت بازی طراحی و تألیف شده است. در این کتاب بازی‌ها در پنج گروه بومی- محلی، طناب‌زنی، توپی، راکتی و

نشانه‌های توفیق برنامه‌های درسی

اولین بازخوردی که از کتاب ضمیمه‌ی تربیت بدنی در سال قبل دریافت شد، در زمان اجرای دوره‌های آموزشی مدرسان کشور در تابستان بود که در طول اجرای دوره، بازی‌های کتاب با استقبال خوب مدرسان کشوری مواجه شد. همچنین با آغاز مدارس و رسیدن کتاب به دست معلمان، طی بازدیدها و ارتباطاتی که از طریق ایمیل گروه و یا تماس‌های تلفنی سرگروه‌های آموزشی استان‌ها برقرار شده است، بازخوردهای مثبتی از اجرای برنامه دریافت گردیده است. ارزش‌یابی پایانی اجرای برنامه در پایه‌ی دوم و ششم هم که سال گذشته به همت پژوهشکده انجام شد، از استقبال قابل قبول معلمان و دانش‌آموزان از کتاب‌های تازه تألیف شده و بازی‌های ارائه شده حکایت دارد. از این‌رو، بازی‌ها در پایه‌ی چهارم نیز مانند پایه‌های قبل محور اصلی کتاب ضمیمه‌ی تازه تألیف هستند.

رسیدن به آمادگی حرکتی - جسمانی در پایه‌ی چهارم با مهارت‌های اولیه و مقدماتی ورزش از پایه‌های قبل

رویکرد برنامه‌ی درس تربیت بدنی در دوره‌ی ابتدایی، حفظ و ارتقای سلامت در میان دانش‌آموزان است، تمامی فعالیت‌ها، مهارت‌ها و بازی‌های ارائه شده در برنامه برای ارتقای آمادگی جسمانی و در نهایت سلامت دانش‌آموزان طراحی می‌شود.

علاقه‌مندسازی به شرکت در بازی‌ها و فعالیت‌های بدنی در مدرسه‌ها

دانش‌آموزان خصوصاً در دوره‌ی ابتدایی براساس

ویژگی‌های جسمانی، عاطفی و اجتماعی خود به‌طور طبیعی علاقه‌مند به انجام بازی و شرکت در فعالیت‌های جسمانی هستند. از این‌رو، کافی است بتوان فعالیت‌ها و بازی‌های آن‌ها را به کمک برنامه‌ی هدفمند هدایت کرد تا به هدف‌های مورد نظر رسید. تمام تلاش همکاران ما در گروه برنامه‌ریزی و تألیف دفتر با تکیه بر همین اصل بوده است.

آیا آموزگاران با سند برنامه‌ی درسی ملی و برنامه‌ی درسی تربیت بدنی آشنایی دارند؟

در حد مقدر در کتاب راهنمای تدریس و همچنین دوره‌های آموزش مدرسان کشوری

تربیت بدنی اختصاص دارد. در بیانیه‌ی این حوزه، سلامت و تربیت بدنی به‌عنوان عامل اساسی و مؤثر در توسعه‌ی فردی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی ابزاری ضروری برای رشد و پرورش انسان‌هایی سالم و توانمند برای دستیابی به ابعادی از حیات طیبه یاد کرده‌اند که این خود گویای اهمیت تربیت بدنی در برنامه‌ی درسی ملی است.

فضا و امکانات ورزشی در مدارس

وجود امکانات ورزشی از جمله فضا و وسایل ورزشی از ضروریات و الزامات اجرای کلاس درس تربیت بدنی است که متأسفانه همواره در مدارس با کمبود آن‌ها روبه‌رو هستیم. البته هر ساله اعتباراتی با عنوان سرانه‌ی ورزشی به مدرسه‌ها اختصاص می‌یابد تا بتوانند امکانات لازم را فراهم سازند ولی به دلیل ناچیز بودن این مبالغ بیشتر مدارس با کمبودهایی در این خصوص مواجه‌اند. البته معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش همواره تلاش کرده است به طرق مختلف از جمله توزیع وسایل ورزشی در سطح مدرسه‌های کشور در رفع این مشکل یاری رساند. امیدواریم به موازات تولید راهنماهای تدریس تربیت بدنی با هم‌فکری معاونت تربیت بدنی و سلامت و همکاری دفتر تربیت بدنی و فعالیت‌های ورزشی، برنامه‌ای منسجم برای رفع این مشکل نیز طراحی و اجرا شود و مدیران مدارس نیز تأمین وسایل ورزشی موردنیاز درس تربیت بدنی را جزو اولویت‌های خود قرار دهند.

کتاب راهنمای معلم کجاست؟ چه می‌گوید؟

توزیع کتاب‌های راهنمای معلم از جمله راهنمای معلم تربیت بدنی متأسفانه همواره با مشکلاتی روبه‌رو بوده است. به‌گونه‌ای که اغلب به موقع و همراه با شروع سال تحصیلی در

تلاش شده است آموزگاران و معلمان تربیت بدنی با منویات و توصیه‌های سند برنامه‌ی درسی ملی و نحوه‌ی اجرای برنامه‌ی درسی تربیت بدنی براساس این اسناد و نگاه تحولی ایجاد شده در برنامه آشنا شوند. البته بیشترین تلاش در خصوص عملیاتی کردن تأکیدات اسناد بالادست با ورود غیرمستقیم در تألیف بازی‌ها و فعالیت‌های کتاب‌های تازه تألیف منظور شده است.

اهمیت تربیت بدنی در برنامه‌ی درسی ملی!

در بیان اهمیت برنامه‌ی درسی ملی به تربیت بدنی باید اشاره کنیم، همان‌گونه که مستحضرد از شش ساحت تعلیم و تربیتی معرفی شده در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، یک ساحت با عنوان تعلیم و تربیت زیستی و بدنی است. هم‌چنین در بین یازده حوزه‌ی تربیت و یادگیری معرفی شده در برنامه‌ی درسی ملی، یک حوزه به حوزه‌ی تربیت و یادگیری سلامت و

که چرا بیشتر به آگاهی بخشیدن و رعایت نکات در ارزش‌یابی توصیفی پرداخته می‌شود، باید تأکید کنم از ده هدف کلی که مورد توجه ارزش‌یابی درس تربیت‌بدنی در پایه‌ی چهارم است، هفت هدف به مهارت‌های ورزشی و آمادگی جسمانی اختصاص دارد و سه هدف به بهداشت، تغذیه و ایمنی در ورزش و علاقه‌مندی و مشارکت در فعالیت‌ها و بازی‌ها می‌پردازد.

فقط دو ساعت ورزش کنیم؟

در ساعت هفتگی دروس، دو ساعت به درس تربیت‌بدنی در تمامی پایه‌های دوره‌ی ابتدایی اختصاص دارد. براساس مطالعات تطبیقی انجام شده از اجرای این درس در شانزده کشور از پنج قاره، میانگین میزان اختصاص داده شده به درس تربیت‌بدنی در دوره‌ی ابتدایی ۲:۳۲ ساعت در هفته است که نشان می‌دهد میزان ساعت این درس در کشور ما کمتر از دیگر کشورهای دنیاست. هم‌چنین براساس پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور و نظرسنجی‌های صورت گرفته، دانش‌آموزان و معلمان دو ساعت درس تربیت‌بدنی در هفته را ناکافی می‌دانند که امیدواریم با توجه به اهمیت و جایگاه این درس و عنایتی که به آن در اسناد تحولی شده است، شاهد افزایش آن باشیم.

اختیار معلمان قرار نمی‌گیرد ولی خوش‌بختانه با همت و همکاری بی‌شائبه‌ی اداره‌ی کل چاپ و توزیع سال گذشته کتاب ضمیمه‌ی سوم به موقع چاپ و توزیع شد و در شروع سال تحصیلی این کتاب در مناطق مختلف آماده‌ی ارائه به معلمان بود.

در مورد آموزش معلمان نیز، به موازات سایر دروس، دوره‌های آموزش مدرسان کشوری تربیت‌بدنی در تابستان طی دو دوره برگزار شد و بلافاصله آموزش‌های استانی نیز به اجرا درآمد.

تربیت‌بدنی و تنوع فضای یادگیری و تفاوت‌های اقلیمی

در طراحی بازی‌ها و فعالیت‌های آموزشی پایه‌ی چهارم تلاش شده است بازی‌ها به گونه‌ای طراحی شوند که با کمترین امکانات در بیشتر مدارس کشور قابل اجرا باشند. به‌علاوه، به معلمان اختیار داده شده است که با انجام تغییراتی در برنامه و بازی‌ها، آن‌ها را با امکانات و فضای موجود و توانایی دانش‌آموزان متناسب سازند.

ارزش‌یابی با تأکید بر اهداف کلی

ارزش‌یابی پایه‌ی چهارم به صورت توصیفی انجام خواهد شد و برخلاف آنچه در سؤال شما وجود دارد

